

การวิเคราะห์และตีความบทเพลง Poem of Souls and The Cremation
สำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมและวงดนตรีไทย ของ ปิยวัฒน์ หลุยลาภประเสริฐ
THE ANALYSIS AND INTERPRETATION OF THE POEM OF SOULS AND
THE CREMATION FOR WIND ENSEMBLE AND THAI MUSIC ENSEMBLE
BY PIYAWAT LOUILARPPRASERT

จิรายุ ศรีขาว¹ ปาวไล ต้นจันทร์พงศ์²
Jirayu Srikhao¹ Pawalai Tanchanpong²

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์และตีความบทเพลง *Poem of Souls and The Cremation* สำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมและวงดนตรีไทย ของ ปิยวัฒน์ หลุยลาภประเสริฐ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ เก็บข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลเอกสารวิชาการและการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ประพันธ์เพลง มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และตีความบทเพลง โดยกำหนดขอบเขตในการวิจัย 2 หัวข้อ ได้แก่ 1) ภาพรวมของบทเพลง ประกอบด้วย สังคีตลักษณ์ โครงสร้างบทเพลง การเรียบเรียงเสียงวงดนตรี อัตราความเร็ว และอัตราจังหวะ 2) วิเคราะห์และตีความส่วนประกอบหลักของบทเพลง ประกอบด้วย ทำนอง เสียงประสาน และสีสันทันเสียง

บทเพลง *Poem of Souls and the Cremation* เป็นบทเพลงประเภทดนตรีพรรณนา มีสังคีตลักษณ์แบบตอน การประพันธ์มีความซับซ้อน ลึกซึ้ง ผู้ประพันธ์ใช้แนวคิดชั้นคู่เสียงกระด้าง กลุ่มเสียงก๊ด เสียงรบกวน ประกอบกับสีสันทันเสียงของดนตรีไทย โดยการสร้างเป็นส่วนย่อยหลายส่วนมาปะต่อกัน มีเนื้อดนตรีที่ซับซ้อน เสียงรวมของบทเพลงให้อารมณ์และความรู้สึกถึงความน่ากลัว ความโศกเศร้า ความโหยหวน ความเจ็บปวด การเดินทาง และพิธีกรรม มีการวิเคราะห์และตีความบทเพลงจนทราบถึงองค์ประกอบทั้งหมด เพื่อให้เข้าใจถึงแนวปฏิบัติสังคีต (Performance Practice) ของบทเพลง และใกล้เคียงกับเจตนารมณ์ของผู้ประพันธ์ ส่งผลให้เกิดประโยชน์ที่จะนำไปใช้ประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการอำนวยเพลงสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมและวงดนตรีไทย

คำสำคัญ: การวิเคราะห์และตีความบทเพลง, วงดุริยางค์เครื่องลม, ปิยวัฒน์ หลุยลาภประเสริฐ

¹ นิสิตระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี ภาควิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, J.srikhao@gmail.com

² Student, Master of Arts (Music) Program, Faculty of Humanities, Kasetsart University, J.srikhao@gmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, pawalaitan@gmail.com

² Advisor, Associate Professor, Faculty of Humanities, Kasetsart University, pawalaitan@gmail.com

Receive 06/06/67, Revise 06/07/67, Accept 15/07/67

Abstract

The research article is a part of the thesis entitled of "The Analysis and Interpretation of the Poem of Souls and The Cremation for Wind Ensemble and Thai Music Ensemble by Piyawat Louilarpprasert" is a qualitative design. The data collection in this research is divided into two parts; firstly, the data collected from related document of academic papers, secondly, the interview data from the composer. The objectives of this study were 1) to examine an overview of the piece including structure, instrumentation, notation, tempo and meter, and 2) to analyze and to interpret the main components of the piece including melody, harmony and tone color.

The Poem of Souls and The Cremation is a Sectional form. The composer employs the concept of dissonance, cluster and noise, along with the tone color of Thai traditional music. The overall sound of the piece evokes emotion and feeling of fear, sadness, longing, calm, departure and ritual. The piece was analyzed and interpreted until all elements were understood to comprehend the performance practice of the piece and the composer's intention. The findings contribute significantly to the understanding of both Western and Thai musical elements and can be implemented as guidelines for conducting music for wind ensemble and Thai music ensemble.

Keywords: Analysis and Interpretation of music, Wind Ensemble,
Piyawat Louilarpprasert

บทนำ

ดนตรีศตวรรษที่ 20 คือ มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่เกิดขึ้น ความใกล้ชิดของประชากรโลกที่มากขึ้น การเรียนรู้ การทดลองสิ่งแปลกใหม่ มาพัฒนาเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงให้เข้ากับแนวความคิดในปัจจุบัน ผู้ประพันธ์มีอิสระอย่างเต็มที่ ไม่เคร่งครัดกับรูปแบบ มักใช้สังคีตลักษณะพอเป็นสังเขปหรือไม่ใช้เลย แสวงหาเสียงและรูปแบบใหม่ ๆ อย่างไม่หยุดยั้ง อาจผสมเทคโนโลยีสมัยใหม่และผสมผสานเสียงดนตรีจากวัฒนธรรมอื่นด้วย (ณัฏฐา พันธุ์เจริญ, 2564) ดนตรีในศตวรรษนี้ถูกเรียกอีกอย่างว่า เพลงร่วมสมัยหรือดนตรีร่วมสมัย (Contemporary Music) ลักษณะทางดนตรีมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของนักประพันธ์แต่ละคน นักประพันธ์แต่ละคนจึงมีวิธีการประพันธ์ดนตรีในแบบของตนเอง บทเพลงจึงเกิดจากการทดลองหรือการคิดนอกกรอบเป็นการทดลองดนตรีใหม่ ๆ หรือการผสมดนตรีจากหลายวัฒนธรรม เช่น การบรรเลงร่วมกันระหว่างดนตรีตะวันตกและเครื่องดนตรีไทย

อิทธิพลของดนตรีตะวันตกกับดนตรีในประเทศไทยเกิดขึ้นตั้งแต่ในสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ. 2199-2231) ซึ่งตรงกับยุคบาโรกของดนตรีตะวันตก โดยมีการค้นพบว่า เราได้รับเครื่องดนตรีมาจากประเทศวิลันดา (เนเธอร์แลนด์) แล้วเรียกชื่อตามที่มาว่า “เตรวิลันดา” โดยใช้เครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าลมพระเจ้าแผ่นดินเสด็จออกและยังคงใช้จนถึงทุกวันนี้ ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ทรงเป็นบุคคลสำคัญทางด้านดนตรีตะวันตกในประเทศไทย ทรงมีความรู้ในด้านเครื่องดนตรีและการแยกเสียงประสาน จากนั้นได้ทรงพระนิพนธ์ทั้งดนตรีดินแดน เพลงจังหวะโปลก้า และเพลงไทยเดิมสำหรับเครื่องเป่าลม ใช้บรรเลงในงานพระราชพิธีต่าง ๆ และยังเรียบเรียงเพลงไทยเดิมสำหรับวงเครื่องลมทองเหลืองหรือเครื่องเป่าลม จึงถือได้ว่าพระองค์มีส่วนในการสร้างรากฐานและพัฒนาของดนตรีตะวันตกในประเทศไทยตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ปิยวัฒน์ หลุยลาภประเสริฐ คือ นักประพันธ์เพลงชาวไทย ที่มีชื่อเสียงและมีผลงานเป็นที่ยอมรับในระดับชาติและในระดับนานาชาติ ได้รับรางวัลมากมาย อาทิ ASCAP Morton Gould Young Composer Award, Otto R. Stahl Memorial Award และ Sergei Slonimsky Composition Award เป็นต้น มีผลงานการแต่งเพลงมากกว่า 50 ผลงาน ซึ่งผู้ประพันธ์มีแนวทางการแต่งที่เป็นเอกลักษณ์ ให้ความสำคัญกับการผสมเสียงใหม่ ๆ ผู้วิจัยในฐานะของผู้ควบคุมวงดุริยางค์เครื่องลม จึงมีความสนใจในการศึกษาบทเพลงสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมของผู้ประพันธ์ ได้ค้นพบว่า ผู้ประพันธ์แต่งเพลงประเภทนี้ขึ้นมาหลายบทเพลง เช่น Flux for Saxophone and Wind Orchestra (2015), Poem of Souls and the Cremation for Wind Ensemble and Thai Music Ensemble (2017)

บทเพลง Poem of Souls and the Cremation for Wind Ensemble and Thai Music Ensemble (2017) ของ ปิยวัฒน์ หลุยลาภประเสริฐ แต่งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2560 โดยผู้ประพันธ์ได้รับมอบหมายจาก ดร.ธนพล เศตะพราหมณ์ และได้รับแรงบันดาลใจจากเหตุการณ์ “พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร” บทเพลงมีลักษณะโดดเด่นในการใช้วงดนตรีปี่พาทย์ไทยในการเรียบเรียงเสียงวงดนตรี จึงเกิดการผสมผสานกันระหว่างเสียงของเครื่องดนตรีสากลและเสียงของเครื่องดนตรีไทย ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของบทเพลงนี้

บทเพลงสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมได้ถูกประพันธ์ขึ้นมามากทั้งจากคีตกวีชาวต่างชาติและคีตกวีชาวไทย ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของปัญหาทางดนตรี จึงมีความสนใจศึกษาเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจในบทเพลงนั้น ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญและมีผลต่อการนำไปใช้ฝึกซ้อมและแสดงดนตรี สิ่งที่ผู้ควบคุมวงทุกคนจำเป็นต้องทำทุกครั้งก่อนการอำนวยเพลง คือการศึกษาทำความเข้าใจในบทเพลงนั้น ๆ อย่างละเอียดและมีความเข้าใจในบทเพลงเป็นอย่างดี โดยกระบวนการสำคัญของผู้ควบคุมวง ประกอบไปด้วย 1) การศึกษาบทเพลง ผู้ควบคุมวงควรทำความเข้าใจในบทเพลงที่จะทำการบรรเลงและศึกษาแนวปฏิบัติ 2) การฝึกซ้อม โดยการเลือกใช้เทคนิคการซ้อม ผู้ควบคุมวงสร้างแนวคิดของบทเพลงให้ไปในทางเดียวกันกับการควบคุมอัตราจังหวะ ความเร็ว ความสมดุลของเสียง และลักษณะของเสียง 3) การแสดง เป็นการสื่อสารของผู้ประพันธ์สู่การตีความของผู้ควบคุมวงและการบรรเลงโดยนักดนตรีส่งต่อไปสู่ผู้ฟัง โดยมีขอบเขตการวิเคราะห์บทเพลงตามแนวทางทฤษฎีดนตรีสากล เช่น โครงสร้าง ทำนอง เสียงประสาน จังหวะ สีเสียง การพัฒนาทำนอง

เทคนิคของเครื่องดนตรี เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจในบทเพลงประเภทนี้ไปศึกษาและ
เป็นแนวทางการต่อยอดต่อไป จากเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและวิเคราะห์
บทเพลงดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ และตีความบทเพลง Poem of Souls and the Cremation for Wind
Ensemble and Thai Music Ensemble (2017) ของ ปิยวัฒน์ หลุยลาภประเสริฐ

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และตีความบทเพลงในมุมมองของผู้อำนวยเพลง ซึ่งได้กำหนดแนวทางการ
วิเคราะห์และตีความบทเพลง ดังนี้

1. ภาพรวมของบทเพลง

- สังคีตลักษณ์และโครงสร้างบทเพลง (Form และ Structure)
- การเรียบเรียงเสียงวงดนตรี (Instrumentation)
- อัตราความเร็วและอัตราจังหวะ (Tempo และ Meter)

2. วิเคราะห์และตีความส่วนประกอบหลักของบทเพลง

- ทำนองและเสียงประสาน (Melody และ Harmony)
- สีสันเสียง (Tone Color หรือ Timbre)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เกิดแนวทางการตีความบทเพลง Poem of Souls and the Cremation for Wind
Ensemble and Thai Music Ensemble (2017) ของ ปิยวัฒน์ หลุยลาภประเสริฐ เพื่อประกอบการ
ฝึกซ้อมและแสดง ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการอำนวยเพลงบทเพลงที่มีความ
คล้ายคลึงกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาด้านดุริยางศิลป์ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษา
ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลได้แก่ บทความ หนังสือ สื่อออนไลน์ สัมภาษณ์ วรรณกรรม และงานวิจัยที่
เกี่ยวข้องมาเป็นข้อมูลสนับสนุน โดยมีขั้นตอนการศึกษาวิจัยทั้งหมด 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวข้องกับการทำงานวิจัยโดยแบ่ง
การศึกษาค้นคว้าออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจาก
เอกสาร บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และสื่อออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับประวัติผู้ประพันธ์เพลง ประวัติ
ภูมิหลังที่เกี่ยวข้องกับบทเพลง นำมาใช้เป็นแนวทางการวิเคราะห์และตีความบทเพลงสำหรับการทำ
วิจัย

1.2 การศึกษาข้อมูลจากบุคคล นอกจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ทำการสนทนอย่างไม่เป็นทางการกับผู้ประพันธ์เพลง เพื่อเป็นข้อมูลเพิ่มเติมที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับผู้ประพันธ์และบทเพลง

2. ขั้นตอนการ ผู้วิจัยได้ ศึกษาแนวทางการวิเคราะห์และตีความบทเพลงจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่ง และได้กำหนดเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และตีความบทเพลงสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ดังนี้

2.1 ภาพรวมของบทเพลง ประกอบด้วยประเด็นในการวิเคราะห์และตีความ ได้แก่ 1) สังคีตลักษณ์และโครงสร้างบทเพลง 2) การเรียบเรียงเสียงวงดนตรี 3) อัตราความเร็วและอัตราจังหวะ

2.2 วิเคราะห์และตีความส่วนประกอบหลักของบทเพลง ซึ่งประกอบด้วยประเด็นในการวิเคราะห์และตีความที่สำคัญ ได้แก่ 1) ทำนองและเสียงประสาน 2) สีสนเสียง

3. ขั้นนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยได้เรียบเรียงเพื่อนำเสนอเนื้อหาทั้งหมดในลักษณะรายงานการวิจัย และนำเสนอข้อมูลทางด้านดนตรีได้ในรูปแบบของโน้ตดนตรีสากล โดยประกอบด้วย 1) ภาพรวมของบทเพลง 2) องค์ประกอบทางดนตรีที่สำคัญ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลทั้งหมดในรูปแบบรายงานการวิจัยที่

สรุปผลการวิจัย

1. ภาพรวมของบทเพลง

บทเพลง Poem of Souls and the Cremation for Wind Ensemble and Thai Music Ensemble (2017) ประกอบด้วย 5 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 The Death ตอนที่ 2 Ritual and Souls ตอนที่ 3 Cremation ตอนที่ 4 Two Worlds และตอนที่ 5 The Death and Disappearance ผู้ประพันธ์ใช้แนวคิดชั้นคู่เสียงกระด้าง (Dissonance) มวลเสียงผสม (Sound Mass) กลุ่มเสียงกัก (Cluster) เสียงรบกวน (Noise) และส่วนย่อย (Fragment) เป็นการประสมวงดนตรีตะวันตกและวงดนตรีไทย โดยระบบเทียบเสียงที่แตกต่างกันระหว่างเครื่องดนตรีตะวันตกและเครื่องดนตรีไทย (Tuning System) แต่ละตอนมีสาระสำคัญของบทเพลง ประกอบด้วยโครงสร้างบทเพลง การเรียบเรียงเสียงวงดนตรี อัตราความเร็ว และอัตราจังหวะที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลของภาพรวมของบทเพลงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลภาพรวมของบทเพลง Poem of Souls and the Cremation for Wind Ensemble and Thai Music Ensemble (2017)

ห้องเพลง	ตอนย่อย	อัตราจังหวะ	อัตราความเร็ว	สาระสำคัญของบทเพลง
ตอนที่ 1 The Death				
1-16	ตอนย่อย 1.1	4/4	106	ช่วงนำ ส่วนย่อยเป็นแนวคิดที่สำคัญทำนองแตรประโคม กลุ่มเสียงก๊าด เสียงรบกวนดนตรีค่อย ๆ เพิ่มความหนาแน่นจากน้อยไปมาก
17-24	ทำนองช่วงเชื่อม	อัตราจังหวะไม่คงที่ 2/4, 3/4, 4/4		จุดสูงสุดของตอนแบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มเครื่องลมไม้บรรเลงกลุ่มเสียงก๊าด กลุ่มเครื่องลมทองเหลืองบรรเลงกลุ่มเสียงก๊าดกลุ่มเครื่องตีบรรเลงการเน้นเสียงดัง
25-34	ตอนย่อย 1.2	4/4	96	ช่วงจบตอน ค่อย ๆ ลดความหนาแน่นของเนื้อดนตรี ความเข้มเสียงและความเร็วลง
35-36	เชื่อมสั้น		6,8 วินาที	เชื่อมไปยังตอนถัดไปด้วยเวลา
ตอนที่ 2 Ritual and Souls				
37-47	ตอนย่อย 2.1	4/4	66	กลุ่มดนตรีไทย บรรเลงทำนองหลักในบันไดเสียง B-flat เพนตาโทนิค
48-64	ตอนย่อย 2.2		66 (ห้องที่ 48-56) 76 (ห้องที่ 57-64)	โซปราโนแซกโซโฟนบรรเลงเดี่ยว โดยกลุ่มเครื่องดนตรีไทยบรรเลงการปรับทำนองและเสียงรบกวนบรรเลงสอดแทรก
65-70	ตอนพัฒนา	4/4	76 (ห้องที่ 65-69) 112 (ห้องที่ 70)	ก่อนจุดสูงสุดของตอน กลุ่มฟลูตและกลุ่มแซกโซโฟน บรรเลงการเลียนทำนอง กลุ่มเครื่องลมทองเหลือง บรรเลงกลุ่มเสียงก๊าดสอดรับ กลุ่มเครื่องตีนำทำนองโมทีฟกลับมาบรรเลง
71-78	ทำนองช่วงเชื่อม	อัตราจังหวะไม่คงที่ 2/4, 3/4, 4/4	100	ช่วงจุดสูงสุดของตอน
ตอนที่ 3 Cremation				
79-86	บทบรรเลงคั่น	อัตราจังหวะไม่คงที่ 2/4, 4/4	132	กลุ่มเครื่องดนตรีสากลบรรเลงคั่นเชื่อมไปตอนย่อยถัดไป

ห้องเพลง	ตอนย่อย	อัตราจังหวะ	อัตรา ความเร็ว	สาระสำคัญของบทเพลง
ตอนที่ 3 Cremation				
87-99	ตอนย่อย 3.1	4/4	132	ศูนย์กลางเสียงคือ E กลุ่มเครื่องลมไม้บรรเลงการเล่นทำนอง กลุ่มเครื่องลมทองเหลืองและเครื่องตีบรรเลงยืนพื้น
100-105	ช่วงเชื่อม สั้น	อัตราจังหวะ ไม่คงที่ 2+2+2+3/8, 4/4		
106-118	ตอนย่อย 3.2	4/4		ศูนย์กลางเสียงคือ E-flat เป็นช่วงการซ้อนชั้นทำนองระหว่างกลุ่มเครื่องลมไม้และกลุ่มดนตรีไทย กลุ่มเครื่องลมทองเหลืองและเครื่องตีบรรเลงยืนพื้น
119-124	ช่วงเชื่อม สั้น	อัตราจังหวะ ไม่คงที่ 2+2+2+3/8, 4/4		
ตอนที่ 4 Two Worlds				
125-154	ตอนย่อย 4.1	4/4	144	ช่วงก่อนจุดสูงสุด (Pre-Climax) ของบทเพลง กลุ่มดนตรีไทยบรรเลงการซ้อนชั้นทำนอง กลุ่มดนตรีสากลบรรเลงทำนองและเสียงประสานสอดแทรก
155-173	ตอนย่อย 4.2	อัตราจังหวะ ไม่คงที่ 2+3/4, 3/4		ช่วงจุดสูงสุด (Climax) ของบทเพลง กลุ่มดนตรีไทยบรรเลงการซ้อนชั้นทำนอง กลุ่มเครื่องลมทองเหลืองและกลุ่มเครื่องตีบรรเลงจังหวะเสียงประสาน
ตอนที่ 5 The death and disappearance				
174-181	ทำนอง ช่วงเชื่อม	อัตราจังหวะ ไม่คงที่ 2/4, 3/4, 4/4	132	ทำนองช่วงเชื่อมโดยเพิ่มกลุ่มเครื่องดนตรีไทยเข้ามาและปรับโน้ตเล็กน้อย
182-199	โคดา	4/4	96	ทำนองแปรประโคม กลุ่มเสียงก๊าด เสียงรบกวน เนื้อดนตรีค่อย ๆ ลดความหนาแน่นจากมากไปน้อย ฆ้องบรรเลงทำนองออสตินาโต โซปราโนแซกโซโฟน บรรเลงเดี่ยว
200-208			40	กลุ่มดนตรีสากลบรรเลงกลุ่มเสียงก๊าด กลองตะโพนบรรเลงช้าลงจนจบเพลง

2. องค์ประกอบทางดนตรีที่สำคัญ

2.1 ตอนที่ 1 The Death ห้องที่ 1-36 ความยาว 36 ห้อง (เพลง) ประกอบด้วย 3 แนวคิด คือ ทำนอง เสียงประสานและเสียงรบกวน ทั้งหมดนี้คือส่วนย่อยของตอนที่ 1 ที่นำมาเรียบเรียงดนตรีเป็นกลุ่มเครื่องดนตรีให้เกิดเสียงรวมขึ้น เริ่มจากช่วงนำ ทริมเบตบรรเลงทำนองแปรประโคม (ห้องที่ 1) ตามด้วยกลุ่มเสียงก๊าด เสียงรบกวน เนื้อดนตรีค่อย ๆ เพิ่มความหนาแน่นจากน้อยไปมาก จุดสูงสุด

ของตอน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มเครื่องลมไม้บรรเลงกลุ่มเสียงก๊าดช่วงเสียงสูง กลุ่มเครื่องลมทองเหลือง บรรเลงกลุ่มเสียงก๊าดช่วงเสียงต่ำสอดรับและกลุ่มเครื่องตีบรรเลงการเน้นเสียงดังเป็นเสียงเอฟเฟกต์ ช่วงจบตอน (ห้องที่ 25-36) ค่อย ๆ ลดความหนาแน่นของเนื้อดนตรี ความเข้มเสียง ลดความเร็วลง และเชื่อมไปยังตอนถัดไป จากการวิเคราะห์ห้องประกอบของดนตรี ดีความว่า สีสันเสียงที่ทำให้รู้สึก น่ากลัว ความโศกเศร้า ความโหยหวน การเคลื่อนไหว และความวุ่นวาย

ภาพที่ 1 แนวคิดทำนอง

ภาพที่ 2 แนวคิดเสียงรบกวน

ตอนที่ 1 นี้ควรให้ความสำคัญในเรื่องของการควบคุมความเข้มเสียงและการเน้นเสียง เนื่องจากการสร้างบรรยากาศเพลงด้วยกลุ่มเสียงก๊าด กลุ่มนี้จะเป็นพื้นฐานสร้างที่สร้างเสียงรวมที่ให้ความรู้สึกถึงความอึมครึมในช่วงแรก (ห้องที่ 1-8) กลุ่มที่บรรเลงเสียงรบกวนก็จะบรรเลงเข้าโดยให้ดังกว่า จากนั้นทุกกลุ่มค่อย ๆ ดังขึ้นทีละน้อยจนถึงห้องที่ 17 ซึ่งเป็นช่วงที่ดังที่สุดของตอน (ห้องที่ 17-24) ช่วงตอนจบ (ห้องที่ 25-34) ทุกกลุ่มค่อย ๆ ลดความดังจนจบตอน โดยยังคงให้กลุ่มที่บรรเลงเสียงรบกวนบรรเลงให้ดังกว่ากลุ่มที่บรรเลงกลุ่มเสียงก๊าดเล็กน้อยจนจบตอน

2.2 ตอนที่ 2 Ritual and Souls ห้องที่ 37-78 ความยาว 42 ห้อง (เพลง) ประกอบด้วย 4 แนวคิด คือ ทำนอง โน้ตระดับ สีสันเสียง และเสียงรบกวน เริ่มจากกลุ่มดนตรีไทยบรรเลงทำนองในบันไดเสียง B-flat เพนตาโทนิค โดยทำนองหลักจะอยู่ที่ระนาดเอกและระนาดทุ้ม ตามด้วยช่วงตอนย่อย 2.2 โซปราโนแซกโซโฟนบรรเลงเดี่ยว โดยกลุ่มเครื่องดนตรีไทยบรรเลงการปรับทำนองและกลุ่มเครื่องตีบรรเลงเสียงรบกวนสอดแทรก ตอนพัฒนา (ห้องที่ 65-70) กลุ่มฟลูตและกลุ่มแซกโซโฟน บรรเลงการเลียนทำนอง กลุ่มเครื่องลมทองเหลืองบรรเลงกลุ่มเสียงก๊าดสอดรับ ช่วงจุดสูงสุดของตอน (ห้องที่ 71-78) แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเครื่องลมไม้บรรเลงกลุ่มเสียงก๊าดช่วงเสียงสูง กลุ่มเครื่องลมทองเหลืองบรรเลงกลุ่มเสียงก๊าดช่วงเสียงต่ำสอดรับและกลุ่มเครื่องตีบรรเลงการเน้นเสียงดังเป็นเสียงเอฟเฟกต์ เป็นช่วงที่หนาแน่นที่สุดของตอน จากการวิเคราะห์ห้องประกอบของดนตรี ดีความว่า สีสันเสียงที่ทำให้รู้สึกเจ็บสับสน การเดินทางและพิธีกรรม

ภาพที่ 3 แนวคิดทำนองและโน้ตระดับ

ภาพที่ 4 ฆ้องวงใหญ่บรรเลงการซ้อนชั้นทำนอง

ภาพที่ 5 โซปราโนแซกโซโฟนบรรเลงทำนอง

ตอนที่ 2 นี้ควรให้ความสำคัญในเรื่องของกลุ่มดนตรีไทยและการบรรเลงโซปราโนแซกโซโฟน โดยในช่วงต้น (ห้องที่ 37-47) เป็นการนำเสนอทำนองโดยกลุ่มดนตรีไทย ซึ่งเป็นสีสันเสียงที่สำคัญของ บทเพลง เมื่อโซปราโนแซกโซโฟนบรรเลงเข้ามา (ห้องที่ 27) กลุ่มดนตรีไทยจะทำหน้าที่เป็นสีสันเสียง พื้นฐานให้โซปราโนแซกโซโฟนบรรเลงเดี่ยว คล้ายกับการบรรเลงปี่ในดนตรีไทย โดยมีกลุ่มบรรเลง เสียงรบกวนบรรเลงเป็นเสียงเอฟเฟกต์ให้เบาว่าทุกกลุ่มที่บรรเลงอยู่ ตั้งแต่ห้องที่ 64 โดยทุกกลุ่มที่ บรรเลงค่อย ๆ เข้ามา จะบรรเลงด้วยความเข้มเสียงดังเพื่อส่งไปตอนจบที่เป็นจุดสูงสุดของตอนนี้ (ห้องที่ 71-78)

2.3 ตอนที่ 3 Cremation ห้องที่ 79-124 ความยาว 46 ห้อง(เพลง) ประกอบด้วย 2 แนวคิดคือ ทำนอง สีสันเสียงและเสียงรบกวน เริ่มจากกลุ่มดนตรีสากลบรรเลงคั่นเชื่อมไปตอนย่อย ถัดไป ตอนย่อย 3.1 ศูนย์กลางเสียงคือ E กลุ่มเครื่องลมไม้บรรเลงการเล่นทำนอง กลุ่มเครื่องลม ทองเหลืองและเครื่องตีบรรเลงยีนพื้น เชื่อมด้วยช่วงเชื่อมสั้น (ห้องที่ 100-105) ตอนย่อย 3.2 ศูนย์กลางเสียง คือ E-flat เป็นช่วงการซ้อนชั้นทำนองระหว่างกลุ่มเครื่องลมไม้และกลุ่มดนตรีไทย กลุ่มเครื่องลมทองเหลืองและเครื่องตีบรรเลงยีนพื้น จากการวิเคราะห์ห้องประกอบของดนตรี ติความว่า สีสันเสียงที่ทำให้รู้สึกถึงบรรยากาศ การเดินทาง และพิธีกรรม

ภาพที่ 6 ทำนองหลัก

ภาพที่ 7 กลุ่มทอมโบนและทิมปานีบรรเลงยืนพื้น

ตอนที่ 3 นี้ควรให้ความสำคัญในเรื่องของการเลียนทำนองเนื่องจากในตอนนี้มีทำนองหลายแนว ทั้งในกลุ่มดนตรีสากลและกลุ่มดนตรีไทย กล่าวคือ เมื่อกลุ่มที่เป็นทำนองเข้ามาให้บรรเลงโดยมีความเข้มเสียงเท่ากันในทุกกลุ่ม โดยมีกลุ่มที่บรรเลงยืนพื้นบรรเลงยืนพื้นในความเข้มเสียงที่เบาว่าและช่วงเชื่อมสั้น (ห้องที่ 100-105 และห้องที่ 119-124) บรรเลงโดยเน้นเสียงให้ดังโดยเฉพาะในกลุ่มเครื่องตี

2.4 ตอนที่ 4 Two Worlds ห้องที่ 125-173 ความยาว 49 ห้อง(เพลง) ประกอบด้วย 2 แนวคิดคือ ทำนอง สีสนเสียงและเสียงรบกวน เริ่มจากกลุ่มดนตรีสากลบรรเลงคั่นเชื่อมไปตอนย่อยถัดไป ตอนย่อย 3.1 ศูนย์กลางเสียงคือ E กลุ่มเครื่องลมไม้บรรเลงการเลียนทำนอง กลุ่มเครื่องลมทองเหลืองและเครื่องตีบรรเลงยืนพื้น เชื่อมด้วยช่วงเชื่อมสั้น (ห้องที่ 100-105) ตอนย่อย 3.2 ศูนย์กลางเสียงคือ E-flat เป็นช่วงการซ้อนชั้นทำนองระหว่างกลุ่มเครื่องลมไม้และกลุ่มดนตรีไทย กลุ่มเครื่องลมทองเหลืองและเครื่องตีบรรเลงยืนพื้น จากการวิเคราะห์ห้องประกอบของดนตรีตีความว่า สีสนเสียงที่ทำให้รู้สึกถึงบรรยากาศ การเดินทาง และพิธีกรรม

ตอนที่ 4 นี้ควรให้ความสำคัญในเรื่องของความเข้มเสียงเชิงซ้อน เนื่องจากตอนนี้เป็นจุดสูงสุดของบทเพลงโดยแบ่งเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงก่อนจุดสูงสุด (ห้องที่ 125-154) กลุ่มดนตรีไทยบรรเลงการซ้อนชั้นทำนอง โดยมีกลุ่มดนตรีสากลบรรเลงเป็นสีสนเสียงสอดรับ ซึ่งกลุ่มดนตรีไทยควรบรรเลงดังและกลุ่มดนตรีสากลควรบรรเลงเสียงประสานในแนวตั้งให้ดังขึ้นหรือเบาลงและเน้นเสียงให้ชัดเจนช่วงจุดสูงสุดของบทเพลง (ห้องที่ 155-173) ทุกกลุ่มบรรเลงโดยการเน้นความเข้มเสียง (Dynamic Accent) โดยให้ทุกกลุ่มบรรเลงความเข้มเสียงดังมากและเร่งความเร็วขึ้นจนจบตอน

2.5 ตอนที่ 5 The death and disappearance ห้องที่ 174- 208 ความยาว 35 ห้องเพลง ประกอบด้วย 3 แนวคิด ทำนอง เสียงประสาน และจังหวะเสียงประสาน ตอนย่อย 4.1 (ห้องที่ 125-154) ช่วงก่อนจุดสูงสุด ของบทเพลง กลุ่มดนตรีไทยบรรเลงการซ้อนชั้นทำนอง กลุ่มดนตรีสากลบรรเลงทำนองและกลุ่มเสียงก๊อดสอดแทรก ตอนย่อย 4.2 ช่วงจุดสูงสุดของเพลงของบทเพลง กลุ่มดนตรีไทยบรรเลงการซ้อนชั้นทำนอง กลุ่มเครื่องลมทองเหลืองและกลุ่มเครื่องตีบรรเลงจังหวะเสียงประสานจากการวิเคราะห์ห้องประกอบของดนตรีตีความว่า สีสนเสียงที่ทำให้รู้สึกถึงความกดดัน ความเร่งรีบ การบีบรัด

ภาพที่ 8 โซปราโนแซกโซโฟนบรรเลงทำนอง ห้องที่ 194

ภาพที่ 9 กลุ่มฆ้องวงใหญ่บรรเลงทำนองออสตินาโต

ตอนที่ 5 นี้ควรให้ความสำคัญในเรื่องของการควบคุมความเข้มเสียง การเน้นเสียง และสีนเสียง ช่วงต้น (ห้องที่ 174-181) ทุกกลุ่มบรรเลงดังต่อมาจากตอนก่อนหน้า ช่วงโคดา (ห้องที่ 182-199) กลุ่มดนตรีไทย กลุ่มเครื่องลมทองเหลือง โอโบและคลาริเน็ตบรรเลงกลุ่มเสียงกักดันพื้นความเข้มเสียงเบา โดยให้ฟลูตและกลุ่มแซกโซโฟนบรรเลงดังกว่ากลุ่มเสียงกัก จากห้องที่ 190 ทุกกลุ่มเบาลงทีละน้อยและค่อย ๆ ซ้ำลง กลุ่มฆ้องวงใหญ่บรรเลงทำนองออสตินาโตให้ดังกว่ากลุ่มอื่นเล็กน้อย ห้องที่ 194 โซปราโนแซกโซโฟนบรรเลงเดี่ยวความเข้มเสียงดัง ช่วงจบ (ห้องที่ 200-208) กลุ่มดนตรีสากลบรรเลงเบาลง กลองตะโพนบรรเลงซ้ำลงจนจบเพลง ให้ความรู้สึกค่อย ๆ จากไปอย่างสงบ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาพรวมของบทเพลง

เป็นการศึกษาบริบทที่เป็นองค์ประกอบภายนอกของบทเพลงประกอบด้วย สังคคีตลักษณ์และโครงสร้างบทเพลง (Form และ Structure) การเรียบเรียงเสียงวงดนตรี (Instrumentation) และอัตราความเร็วและอัตราจังหวะ (Tempo และ Meter) โดยการศึกษาองค์ประกอบภายนอกสอดคล้องกับแนวทางการวิเคราะห์ของ ณิชชา พันธุ์เจริญ (2563) โดยการศึกษาภาพรวมเพื่อให้ทราบรายละเอียดที่สำคัญของเพลง โดยบทเพลงนี้ประกอบด้วย 5 ซึ่งในแต่ละตอนเป็นการประกอบด้วยตอนย่อย (Subsection) มารวมกัน สอดคล้องกับ ณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร (2552) ที่เคยให้ความหมายว่า สังคคีตลักษณ์แบบตอน (Sectional form) หมายถึง สังคคีตลักษณ์ที่สร้างขึ้นจากการนำส่วนย่อยมารวมกันเพื่อให้ได้บทเพลงที่ยาวขึ้น ในการรวมกันบางบทเพลงอาจจะมีการเชื่อมต่อกันแบบแนบสนิท หรือเป็นในลักษณะแบ่งแยกจากกันอย่างชัดเจน

บทเพลง Poem of Souls and the Cremation for Wind Ensemble and Thai Music Ensemble (2017) ของ ปิยวัฒน์ หลุยลาภประเสริฐ ได้รับแรงบันดาลใจจากเหตุการณ์ “พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร” เป็นบทเพลงประเภทดนตรีพรรณนา ผู้ประพันธ์ใช้แนวคิดชั้นคู่เสียงกระด้าง (Dissonance) มวลเสียงผสม (Sound Mass) กลุ่มเสียงกัก (Cluster) เสียงรบกวน (Noise) โดยในเพลงทั่วไปมักไม่ค่อยพบกลุ่มเสียงกัก เสียงรบกวน สอดคล้องกับ การให้ความหมายของเสียงรบกวนของ White (1991) และ ณิชชา พันธุ์เจริญ (2564) การประสมวงดนตรีระหว่างวงดนตรีตะวันตก และวงดนตรีไทย ระบบเทียบ

เสียงที่ต่างกันระหว่างเครื่องดนตรีตะวันตกและเครื่องดนตรีไทย (Tuning System) สอดคล้องกับ มาตราเสียงทางดนตรีไทยของ สงบศึก ธรรมวิหาร (2566)

2. องค์ประกอบทางดนตรีที่สำคัญ

เป็นการวิเคราะห์และตีความองค์ประกอบทางดนตรีที่สำคัญ 2 ประเด็น ได้แก่ ทำนองและเสียงประสาน (Melody และ Harmony) วิเคราะห์ถึงแนวทำนองหลักของบทเพลง ทำนองสอดประสาน ช่วงเสียง ขึ้นคู่ ทิศทาง จำนวนแนวเสียง การเคลื่อนที่ของเสียงประสาน เนื้อดนตรี โดยการศึกษาการวิเคราะห์ทำนองสอดคล้องกับ ณัฏชา พันธุ์เจริญ (2563) และสีสันเสียง (Timbre หรือ Tone Color) วิเคราะห์ถึงเครื่องดนตรี บทบาทของเครื่องดนตรี ความสมดุลของเสียง ความเข้มข้นเสียง จำนวนเครื่องดนตรี การควบคุมลักษณะเสียง (Articulation) เทคนิคเครื่องดนตรี (Instrumental Technique) ความหนาแน่นเนื้อดนตรี (Texture Density) เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดโครงสร้างองค์ประกอบของแต่ละตอน และสามารถตีความแสดงอารมณ์ของเพลงแต่ละตอน โดยการศึกษาสีสันเสียงและการเรียบเรียงสำหรับวงดนตรี สอดคล้องกับ ณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร (2552) และเชื่อมโยงถึงการซ้อนชั้นทำนอง (Stratification) อีกเทคนิคในการประพันธ์ดนตรีหลากหลายแนว เป็นการจัดวางแนวเสียงที่มีทำนองอิสระในตัวซ้อนเรียงกันหลายชั้น เป็นรูปแบบที่พัฒนาจากลีลาสอดประสานแนวทำนอง (Counterpoint) เทคนิคนี้มักพบในผลงานของ อิกอร์ สตราวินสกี (Igor Stravinsky; ค.ศ. 1882-1971) เช่น The Rite of Spring (1913)

บทเพลง Poem of Souls and the Cremation for Wind Ensemble and Thai Music Ensemble (2017) ของ ปิยวัฒน์ หลุยลาภประเสริฐ เป็นบทเพลงที่มีสีสันเสียงทำให้เกิดความรู้สึกที่หลากหลาย ทั้งความน่ากลัว ความโศกเศร้า ความโหยหวน ความรู้สึกกดดัน การเร่งเร้า ไปจนถึงกระทั่งทำให้รู้สึกถึงการจากไป จนคล้ายการจบพิธีกรรม ทั้งนี้ยังมีบทเพลงที่มีการใช้สีสันเสียงเพื่อสื่ออารมณ์อีก เช่น บทเพลง Threnody for the Victims of Hiroshima (1961) ของ เพนเดเรสกี (Krzysztof Penderecki; ค.ศ. 1933-2020) ซึ่งเทคนิคหลักในการประพันธ์ของปิยวัฒน์ หลุยลาภประเสริฐ ล้วนสร้างสีสันเสียงผ่านเสียงระรัว (Vibrato) การรูดเสียง (Glissando) การรื้อลิ้น (Flutter tonguing) ร่วงโน้ต (Tremolo) และเสียงควบ (Multiphonics) ทั้งสิ้น โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตินันท์ เจริญสูง (2558) และ ฤทธิฉัตร เพชรมุณีนิทร์ (2559) ที่พบว่าการประพันธ์เพลงของปิยวัฒน์ หลุยลาภประเสริฐ มีการใช้สีสันเสียงเป็นองค์ประกอบหลักของเพลง

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคตและการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปโดยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์และตีความบทเพลงอื่น ๆ ในมิติของการอำนวยเพลงสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมและวงดนตรีไทย

รายการอ้างอิง

- White, G. (1991). *The Harmonic Dimension*. U.S.A: Wm. C. Brown Publishers.
- ฐิตินันท์ เจริญสูง. (2558). *เสียงควบสำหรับทรอมโบน: กรณีศึกษาผลงาน Three Pieces for Three Instruments ประพันธ์โดย ปียวัฒน์ หลุยลาภประเสริฐ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ณัฏชา พันธุ์เจริญ. (2563). *สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ธนาเพรส.
- _____. (2564). *พจนานุกรมศัพท์ดุริยางคศิลป์* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ธนาเพรส.
- ณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร. (2552). *การประพันธ์เพลงร่วมสมัย* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: วี.พริ้นท์.
- สงบศึก ธรรมวิหาร. (2566). *ดุริยางค์ไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.